

MILOSTNÉ NÁVRATY

—

Vladimír Kříž

Městská knihovna v Praze

půjčuje

knihy, audioknihy,
obrazy, deskové hry...

nabízí prostory pro

samostatné studium,
skupinová setkání,
přednášky, konference...

pořádá

autorská čtení, přednášky,
koncerty, filmové projekce,
akce pro děti...

poskytuje online služby

e-knihy, digitalizované dokumenty,
přednášky, kurzy...

podporuje tvoření v kreativních dílnách

DOK16 pro práci se dřevem a papírem
Atelier pro šití a vyšívání

Suterén pro 3D tisk, knižní vazbu, kaligrafii a pyrografii

mlp.cz
e-knihovna.cz
knihovna@mlp.cz
facebook.com/knihovna

Milostné návraty

Vladimír Kříž

Znění tohoto textu vychází z díla [Milostné návraty](#) tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Astera G v Jihlavě v roce 1995.

§

Text díla (Vladimír Kříž: Milostné návraty), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uvedte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 22. 11. 2024.

OBSAH

Cesty a návraty Vladimíra Kříže	7
I. KRAJINA NÁVRATŮ	10
Sen	11
Rekviem za rok 68	12
Ztrácení	13
Bílá místa	14
Džez	15
Předjaří	16
Té, která přijde	17
Tajná přání	18
Jsi	19
Předjaří Vysočiny	20
Země	21
Cesta po hrázi	22
Cesta	23
Poledne	24
Podvečer	26
Návrat	27
Volám	28
Ráno	29
Procházka	30
Lokálka	31
Návštěva v Holicích	33
Dětský svět	35
Pohádka	36
Letci	37
Vlak	38

Na Maršovské rychtě	40
U Židlochovic	41
Hledání	42
Okamžiky	43
Zázraky	44
Podzim	45
Větrný sen	46
Vzpomínky	47
Podzim II.	48
Zimní	49
Ozvěny	50
Zimní noc	51
Vánoční	52
Zimní blues	53
Zima na Vysočině	54
Vánoční preludium	55
Hvězdný prach	56
II. POVOLÁNÍ S MÚZOU	57
Skladatel	58
Kovář	59
Sochař	61
Fotograf	62
Vyšíváčka	63
Květinářka	64
Zvonař	66
Krajkářka	67
Malíř	68
Brusič skla	69

Cesty a návraty Vladimíra Kříže

Vladimír Kříž (1948) patří do „ztracené generace“, mezi ty, jejichž mládí nesentimentálně a traumaticky zasáhl krach zmatených iluzí roku 1968, k těm, jimž stříbrný vítr zanikl v rachotu pásů okupačních tanků a disharmonickém skřípění zběsile roztáčených kol normalizace.

Mládí nemládí, jaksí nezbývalo na líbezné veršičky o lásce. Byl čas hořkých rekvíem o „plakavých zákoutích“, kde „andělé v listí umírají“ a kdekdo „ztrácí svoje ráje“, kde „blázen osud smutnou zemí kráčí“, kde „nadějím zvoní umíráčky“.

Navzdory tomu si básník ukládá „zpívat, a třeba na poslední dech“. A slibuje: „budu tě dechem lásky zahřívát“. Chce hrát a zpívat nejen „Té, která /teprve/ přijde“, a svému prokřehlému, úzkostnému srdci, ale celé těžce zkoušené zemi.

Kde hledat jistoty? Čemu otevřít srdce? Kříž ho opatrně učí tlouci v rytmu zvěrokruhu. Sám sebe poddat prastarému, útěšně moudrému tepu přírody. A tam nachází své cesty k životu. V touze předjaří, v letních podvečerech, kdy „slunce znavené jako sekáč utálo kosou odpolední žár“, v tesklivých dnech podzimu, kdy můžeš ve snu spatřit „prapodivnou dámu s hlasem bubnů a očima blues“, nad bílými závějemi zimy, v nichž „stopy lásek i nenávistí pečeti si čas“.

Jistotou všech jistot je mu rodná Vysočina. Bloumá po jejích cestách, je v ní bezpečně doma, sám v sobě, prohlíží si ji důvěřivýma očima dítěte, zatoulaného za humny rodného stavení: „zaveď mě cesto kamkoli a já to přijmu s díky“.

Zkřehlé srdce se tím prohrálo a zklidnilo. Dokáže vnímat i drobné reflexe. Zlatorudě se rodící rána, v nichž „pod kopulí noci plynová lampa měkce dohasíná“, táhlé hvízdnutí pomalé lokálky vracející ho do dětství, bílý šíp letadla vysoko v oblacích. A kdesi v intimních zákoutích zbývá i na lásku, co omamně voní po růžích anebo zase po hřebíčku...

Básníková láska nemá jen podobu něžné touhy po ženě. Kříž se láskyplně dívá pod ruce těch, kdo políbení múzou či obdaření řemeslným fortem umí vytvářet krásu. Nahlíží do notových osnov skladatele, pod hlínou umazané prsty sochaře, sklání se k dovedným rukám zvonaře, krajčářky, brusiče skla. Přiznám se, že jsem se kdysi na autora pro tyto verše tajně zlobil. Vycházely v normalizačních novinách a časopisech, a já v nich hledal bůhvíjakou nemravnou úlitbu, chtěný sociální motiv, poplatný tehdejší glorifikaci dělné práce. Dnes vím, že jsem se mýlil. Básník, okouzlený artefakty lidského umu, v nich nalézal spíše křehkou iluzi, zhmotněnou radost a naději, vše co způsobuje, že „den je náhle tolik jiný“...

Přichází ovšem i báseň o návštěvě muzea Emila Holuba v Holicích a Kříže zasáhne

... slunce
palčivý zulský míč
paličkami z ebenu
vybubnovává pozvání
do světa cestopisů
a dobrodružných knih
na tamtamech
z antilopí kůže...

a básník „na cestách pradávných chce se tím vzduchem opít“.

Bylo by bláhové naznačovat, že někde tady je prvopočátek faktu, že Vladimír Kříž dnes – řečeno s Bieblem – dýchá vzduch někde „na druhé straně světa“, odkud „jsou Čechy krásná a exotická země“. Ale kdo ví?

Nehádejme, není to vůbec podstatné. Všimněme si něčeho důležitějšího. Nejčastějšími motivy Křížových básní jsou „cesty“ a „návraty“. Na své dlouhé cestě za Velkou louží básník stále ještě je. Ale troufám si tvrdit, že svou Vysočinu bytostně nikdy neopustil. Někde se tu toulá, vracuje se v tichém tepu zvěrokruhu.

A teď nám při svých návratech domů nechává nahlédnout do zákoutí svého srdce, pod prsty tepající do klapek psacího stroje záznamy z cest jeho neklidné duše. Je na nás, čtenářích, abychom v těch zápisech na bílých stránkách našli stopy a znamínka krásy.

Že se Vladimír Kříž jednou vrátí stoprocentně a bez výhrad, už nepochybuji.

Jihlava, 1. října 1995.

Dr. Arif SALICHOV

I.
KRAJINA NÁVRATŮ

Sen

Už zase duní
    kopyta koní
    mých snů
A vítr trhá otěžemi
    A znova
zdá se mi
že v nocích
    beze dnů
ted' obejít mám
    celou zemi
I z válek utíkat
    A do propastí
    padat závratěmi
Zviřovat prach
    nekonečných cest
A třebaš všecko ztrácet
    jen lásku
    nikdy neztratit
Chci se vždy probouzet
    a potom k tobě
    vracet

Rekviem za rok 68

Listí se snáší
s doprovodem deště
k plakavým zákoutím

Neplač už
zůstaň tu ještě
Než lístky kopretin
po řece žití odplují
zatím co růže
plátky lásky ztratí

Pokoušej osud
broď se tímto dnem
Zůstane z léta
tisíc krásných jmen

Odcházet tiše
Zůstat s podzimem.

Ztrácení

S ránem se smráká
léto opadává
růže své plátky zavírají

Varhaník podzim
zdálky tiše hraje
Andělé v listí
umírají

Pohřební písní
větru na šalmaje
s podzimem kouzlo uniká
a kdesi ztrácí svoje ráje

Jdem spolu do krajů
kde víly spát prý chodí
s podzimem
A návrat jenom zmrzlé slzy tají

Budu tě dechem lásky zahřívát.

Bílá místa

Do bílých pustin
padá bílý sníh
Na mapách srdcí
mrtvá místa značí
Je tiché bílo
V krajích prokletých
andělé pláčí
stromům ve větvích
A blázen osud
smutnou zemí kráčí

Je bílé ticho
ticho k pláči
Nadějím zvoní umíráčky
Jen stopy cest
tu zůstanou.

(1969)

Džez

(Josefu Škvoreckému)

Slyšel jsem včera
vřískat chmury džezu
na hrdle trumpety
staré a pomačkané
jak jablko
co žilo dvě léta
svrasklé a cizí
Poslední melodie loučení
Jenom tak
pro duši
Černý faun zadul tvář
do zlata v černé
do černé ve zlatě
A pamatujte se říká
„remember“
Tak zpívat! (Jen zpívat)
A třeba na poslední dech.

Předjaří

Cesta je ještě bělavá
jako moučný chléb
A kůrou země
    vráskami popraskanou
už život hledá
    cestičky k jaru

Pod kroky cítíš
touhu jarních řek
    vyrazit volně
křehkost sněženek
i vroucné ptačí povídání
(to vrabci místy zadovádí)

Studený vítr
ještě hraje na fujaru
A cesta stopy lásek
    do jara už svádí...

Té, která přijde

Jsi ještě daleko
a přec tě blízko mám
V slunci i v povětrí
v písních
jež slýchávám

Vracíš se ve slovech
nedopovězených
kterými láska jsi

Jsi vítr ve větvích
soumrak v podvečer
vzdálený dětský smích
který teď došel k nám

To bych ti pověděl
a jenom mlčet smím
a jenom toulat se
povídat nárožím

Po větru touhu svou
za tebou posílám...

Tajná přání

Někdy mi voníš růžemi
jindy zas
    po hřebíčku
    z ostrova touhy
Na počest lásky
    zvednu číš
svých tajných přání
Rozžehnu svíčku
zelené lucerny pohlazení
jako semafor

Den bez tebe je dlouhý
a na krajíčku noc
přinese vůni
    po hřebíčku
jak posel bláhový
Pak verše pro tebe
mi múza lásky
    napoví...

Jsi

slovo
jež vysloveno tisíckrát
zažehne znovu světlo
vyhořelé svíce života

Jsi pole
    nebe
        slunečnice
i sklenka vína snad
vypitá za bezesných nocí
jež plodí prázdnota

Jsi zlatý přísvit
na palubách lodí
    které se vracejí
z objevných plaveb
    pro přelud nadějí

Jsi hebká půlnoc
    polibky slibující
tak jako moře
    které břehy laská
Plod léta jsi
    i zrání zim
Jsi věčná
    nesmrtelná láska...

Předjaří Vysočiny

Tady země svou hnědí
    provlhlé ornice
měří odedávna
tápavé kroky jara
    a prvních oráčů

Cesty už vyschlé
stáčejí svůj běh
z kopců
k zátočinám řek
    nedočkavě plných

Na mezích
ze slunce nabírá barvu
vybledlá tráva...

Země

Zdá se
že jenom ticho skrývá
a víc už nemá nic
co by ti mohla dát
    ta země mlčenlivá
A přece je jak úl
jenž každé jaro
vypučí znova
    do množiny žití
A klíčky zbrusu nové
zase tě překvapí
zelení svých cest
    tak jako napoprvé
I vůní omámí jak žena
a jako ona
konečky vlasů
    sluncem pozlatí si
Pak mládnout pro nás
bude znova
    potisící...

Cesta po hrázi

Úzká a blátivá
Vyjetá koly
    formanských vozů
Zdupaná šlápotami
z bojů i klopýtání
(co jen jich bylo
    za ten čas!)
Den po dni
prach s deštěm polyká
v předělu světů
    ryb a lidí
Nad tůní dutá vrba
    mlčky střeží hráz
Své poklady
na sedm větví zamyká...

Cesta

Polní cesta

zjara zalévaná dešti
Jindy se zase
prachem zalyká
Slunce jí občas
vypaluje vrásky

A přesto chodívám
málokterou z cest
tak rád
Mohu si s hložíím povídat
a vítr slyšet znít
dávnými písněmi
za humny u vesnic
i nad rybníky

Zaveď mě cesto
kamkoli
a já to přijmu s díky

Poledne

Zvonek z návsi
starými neduhy křaplavý
(stejný hlas
při svatbách
i umírání)
rozdělil napůl
letní den

Cesta vyprahlá žárem
v prachu žízni
od vsi ke vsi

Je poledne
ospalé jako rybář

nad jezem
Slunce si z výšky
měří zem.

Podvečer

Slunce
znavené jako sekáč
uťalo kosou
    odpolední žár
v posledních stéblech
povadlé trávy.

Nad střechy domků
    vyletěl soumrak
z uprášených cest
oživlých návraty.
Pole se prázdní

Tma s černou kočkou
se proplížila pod vraty.

Návrat

Už je to dávno

Kapičky z fontán
rozstříkly duhu v našich očích
Láskou i kámen
horce dýchal
uvězněn v dlažbě náměstí

Vlaštovky křikem měřily
    náš čas
v bezbřehou lásku ponořený
Hodiny zpívaly
    jako ženy

Zas nechám se unášet
do ozvěny
Přehrada času na chvíli není
Nechám se unášet
    poblázněný...

Volám

Volám tě lásko
před můj práh
Zvečera tiše chodívám
za tebou po špičkách
(Jen nepoplašit chvíli chvíli)

Tak zůstaň se mnou
křehký okamžiku
zakletý ve rtech
v milostném tichu
až polibkem tě probudím
Tím vášnivým i kradným
na schodech

Z tvých vlasů vysát
vůní hvězd i poledníků
a poslouchat tvůj dech
Jen chvíli ještě zůstaň
křehký okamžiku...

Ráno

Obloha zlatorudě zpívá
A pod kopulí noci
plynová lampa
měkce dohasíná

Jde podvečer
a ráno s ním
je bledězlaté svítání

Zvonící mlhou
pod kopyty koní
tma lehce uniká

Vrací se den
a do dlaní zas láska
právě dobytá.

Procházka

Jdu s tebou
krok co krok
po starém mostě
kde dávno nikdo nechodí
Jen soused déšť
jde za patami
a po dláždění
měkce splývá

Jsi hebkou nocí
Právě tak mlčenlivá
Polibky rozdáváš
jak číše vína

Lokálka

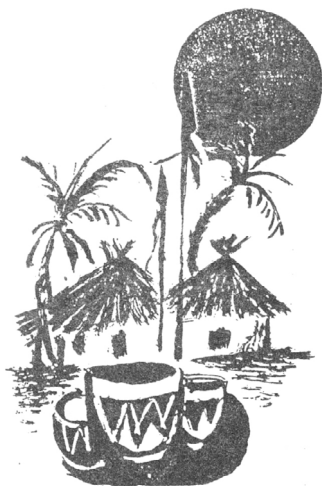
Pomalý vlak
rozpočítával tu kdysi
tlukotem kol
    hry na lásku
Les prsty stromů mával
na cestu
    do známa

Po pražcích kolejí
rezavých
ukrytých v bodláčí
jen čas a já
    chodíme neúnavní
Les znovu zamává
na cestu vzpomínkám

V nich jako kdysi
na dálku
zaslechnu hvíznout
lokálku...

Návštěva v Holicích

Holubovo muzeum
Památník afrických cest.
Slunce
palčivý zulský míč
    paličkami z ebenu
vybubnovává pozvání
do světa cestopisů
    a dobrodružných knih
na tamtamech
    z antilopí kůže.
Do pavilonů uzavřený svět
zvučí v chatrčích
Vzduch s vůní savan
    horkem rozpálený

obtéká pestrost motýlů
zašlý jed šípů a kopí.
Na cestách pradávných
chci se tím vzduchem opít.

Dětský svět

Je plný dobrodružství i velkých poznání,
která ti jen tak sama
padají do dlaní

Kouzelným darem fantazie vysní si děti
záhony růží

pole s jahodami
kolibříka

I panenku, která tence vzlyká
Umazali ji čokoládou a teď ji nikdo neumyje
V bazénu plave pestrá štika
a než zahradník záhon zryje
už bude slunce za horami
s bílými mraky beráneků
které bys nikdy nespočítal
než přejdou všichni přes lávku

Na křídlech dětské fantazie
z obrázku motýl vylétá nad les
a dál pak do světa

Přeletí modrá jezera
a potom večer za šera
promění se ti v netopýry
a kolem uší zahvízdá
V krajině plné mlčení
promluví k tobě pohádkou...

Pohádka

Na kraji černého lesa
    číhají loupežníci
Na Karkulku vlk
    nástrahy si líčí
Kašpárek právě
    žene polednici
Proti zlé sani
    k boji princ Bajaja
už tasil meč
A na pobřeží rybář
    zlatou rybku shání

Tam vždycky dobro vítězí
A zlo odchází od dveří

A chtěl bych jednou
    aspoň nakrátko
do kraje dětství
    vrátit se k tobě
Pohádko.

Letci

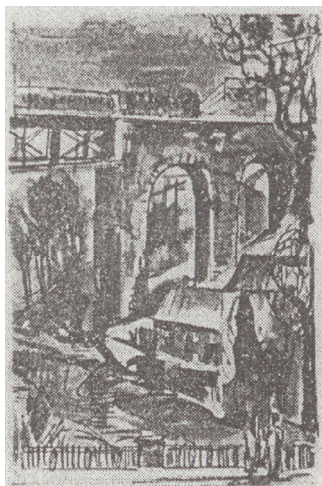
Svět výšek
nekonečně modravý
protal dnes bílý šíp

Zevlounům dole zvedl hlavy
než doburácel
nad mraky

Tak jenom na chvíli
mít v ruce páku
od výšek
— zatouží kluci

A v umouněné dlani
sevrou draka
z papíru a špejlí
k budoucím cestám vzhůru...

Vlak

Starý motorák
jako kluk z ulice
    rozpustile hvízdne
nad cestou do polí

Je léty ušmudlaný
v kopcích nabírá dech
Z kolejí odhání
    zvědavé vrány
Od nádraží k nádraží
    přes malé stanice
jezdívá každý den
    známými kraji

Rovnoběžky kolejnic
tak jako lidé nad nimi
se v dálce setkávají.

Na Maršovské rychtě

Zrána otvírám okno
pod starobylym štítem

Nad návsí začíná svítat
Mlha se ztrácí
a kalné světlo vyhnalo
kejhavé hejno husí
Stařenku v šátku
z dávných valčíků
I kohouti už budí spáče
voláním nad střechami

Jen chvíli počkám
než se rozední
Podzimní slunce do větví
zlatavých jabloní
zahraje starou melodii...

U Židlochovic

Ještě zelené víno
pomalu zlátne
    na svazích
Nabírá slunce
    všemi póry
už od dob markrabích
    a pijáckého krále.
Od řeky vlny brázd
    vzedmula zem
až k tichu mračen
kopců nad městem.
Tam jenom občas
život líně spící
    probudíš.
Pod nohou vzlétne
    v bažantnici
k hřebenům kopců
kam se vítr sbíhá...

Hledání

Hledám tvou lásku
jako žebrák chléb
když pošetilý
z drobečků země
chtěl by žít.

Přes řeku dávné touhy
slyším tvůj svět
zvonit smíchem
milovat
i snít.

Jen chvíle ještě zbývá
než zhasne den
Podáš mi dlaň
anebo řekneš
Zapomeň...?

Okamžiky

Uvádá den
Noc ještě znavená
do křesla vlády
neusedla
Soumrak si slunce
tiše odepíše
když snáší stíny
do oken
Skrývá v nich lásky
zloby
doufání
vteřiny spadlé do dlaní
Okamžik truchlivý
či milý
každému jinak
Někomu jako rok
když láska nebo múzy
právě teď
ho políbily
Někomu do svítání
jinému jen chvíli...

Zázraky

Až přijdeš za mnou
upadne stromům v úžasu
poslední list
To že tě mám
A že ti zpívám

Ze země k mrakům
zaprší déšť
promluví duha
vítr oněmí
A lovec čas
vyjde na čekanou

Z hladiny jezer
budu ti číst
zaváté sloky
milostných dní

Půjdeme oblohou
babím létem hnanou...

Podzim

Podzimní strunou
harfy zemských let
    vítr hvízdá
Do kraje rozvál
zlatavé listí
s útržky letních chvil
a jako trubač
    tence zatroubil
když k zemi spustil
deště oponu
a v bouři zahrál na buben
Strunami harfy
drnká k podzimu
    plakavý den...

Větrný sen

Viděl jsem ve snu
    prapodivnou dámu
s hlasem bubnů
    a očima blues
Až přejde vítr
budu znovu žádat
    ty bubeníky
Opakujte kus
Zazní-li píseň tesklivá
co meluzína
    tiše zazpívá
půjdeme spolu
    šedou ulicí
Pak procitnu
A za okny jen vítr
    běsnící...

Vzpomínky

Odchází listopad

Městem si bloudí
větrem hnán
čas který pozdním láskám zpívá
o tom že léto
vzpomínkou neubývá

Už podzim otevřel dokořán
dveře do stříbřitých dnů
A chtěl bych projít vánicí
do dávno známých míst
kam chodíš jenom ty a já
Kde jenom pro nás slunce svítí
a měsíc na stříbrné niti
milostné noci proplouvá...

Podzim II.

Kouř z natí nad polem
a kluci
od brambor na ohni
    až za ušima černí
s rukama od voňavé hlíny

Studené ráno
    horko v poledne
a slunce jak zubatá šavle
vybledlé louce povídá
    pohádku o létu

Je podzim
A nad městem drak
    z provázku utržený
se šklebí kouři nad komíny

Vítr si s listím
    hraje ruletu.

Zimní

Krajina ztvrdlá mlčením
jak ve vzpomínkách
z dětských let

A přece se ti nezmění
i kdyby spadl
    mokrý sníh
a pláčem deště zvlhl den
Nad prsty stromů
vítř sténá
A země spí
    Sní bílý sen
Ztemnělé nebe závějí
jí boky zlehka objímá
Konfety sněhu sype do klína

Země mých lásek
Vysočina.

Ozvěny

Ve všem se mi vracíš
tak jako v zimě
přicházívá sníh

Jsi letným pohlazením deště
když šumí ve větvích
i láskou vzdálenou
jež něžná jako dech
teď znovu se mi připomíná

A zase
cítím tvé rty
ve sklence vína
jež sládne jako v polibcích
Pak znovu ozvěna
přinese tvůj smích
tak jako dávný cinkot
zvonků stříbrných...

Zimní noc

Noc zvonivá světly
a studeně bílá
chléb z vloček
dnes na náměstí
rozdrobila

Sníh na sklo zmrzlý
pod nohou šustí
jako listí jabloní

V blednoucím tichu
jen neslyšné kroky
ruší noční čas

Jak hosté nezvaní
bloudí tu lásky
jež neodehnal mráz...

Vánoční

Vánoce jedou
    rolničkami znějí
stříbrným lesem
v tichu vyzvánějí
Měkce se snáší
vločka k vločce
    Sněží
Zaváté stopy
    mizí pod závějí
prchavých vteřin
v tichu bílých věží
Stmívá se
Z oken se smrčky
    ozdobami smějí

Čas vánoční
teď po krajině běží...

Zimní blues

Sníh zakryl pole
bílým peřím zimy
na kterém stopy
lásek i nenávistí
pečetí si čas

Čekám tam na vteřiny
v nichž vítr
zazvoní zvonkem pradávným
a ke šlépěji
šlépěj přidá

A potom láska
lehce jako dým
blues s vločkami
nám bude hrát

Půjdeme tiše
mlčením si povídat

Zima na Vysočině

V době vánoční
les je pohádkový zámek
obydlený paní zimou
V něm klíče od studánek
    má jen mráz.

Sněží
A bílou Vysočinou
mrazivý vítr prohání
    stříbřitá pápěří
Země si spí
jak pod peřinou.

Na dveře roku
    tuká nový čas.

Vánoční preludium

Varhanní hudba
tichých síní
lesa
Na cimbál hraje
vraní chór
S vločkami sněhu
bílé peří
klesá
andělům z nebe
Prokřehlé hlasy
větrných koled
soví uši zebou
Snášejí z polí
bílou poezii
V stříbrných saních
Vánoce si jedou.

Hvězdný prach

Vítr zpívá ódy
    římsám opilým
a na nárožích pláče
pro letmá setkání
    Usíná den

Vločka vločku líbá
    Snáší se do dlaní
kde touha běží
    po vlnách
    vzdálených vítání

Čekej svůj sen
    a nechod' spát
Vrátím se
    Podívej

Z dalekých světů
    padá hvězdný prach

II.
POVOLÁNÍ S MÚZOU

Skladatel

Na bílých plochách
    neznámých zemí
zanechal stopy
které znějí

valčíky

    zpěvem

    nadějemi

Jak korálky je navléká
do pěti linek
kde si spí
než rozletí se do světa

Než zaburácí

    v symfonii

anebo pochod

    svatební...

Kovář

Tmavý jícen dveří
jen rudá výheň svítí
a kovář zčernalý kouřem
jako satyr
na kovadlinu zpívá

V roji jisker
ohnivých světlušek
rukama železem zatvrdlýma
mění sen do podstaty
zdrsnělé krásy
voňavé železem
jež okuje tu ztrácí
láskou a fantazií

uměním v lidské práci
V ní touhy smrtelné
do nesmrtelnosti žijí...

Sochař

Rukama od hlíny
    ukoptěnýma
modeluje čas
a jeho tvary vzývá
pravěkou Venuší
    sochami z Pompejí
rukama Michelangelovýma
i kámen krajkou zpívá
přitesán ze snění
do němých úsměvů masek
i hudby
která na věky pak
    oněmí
Tak příliš smrtelný
i dávno nesmrtelný
Rukama svýma
vzepře i země práh
a s oblohou ji spíná...

Fotograf

Do černé bedýnky
čaroděj zaklel
jaro s létem

podzim

paní zimu

Okamžik strnul do věčnosti
černých a bílých

stínů

Když život oblékl
šedivou pelerínu
Když na barevno

neoděhl sis den
a můra noční
do víček tě tlačí

Vteřinu vrať si
(smutek odhod' do bodláčí)

Bude ti zpívat

černobílý sen...

Vyšivačka

Drobnými stehy
    spíná den
bavlnkou sluncem zlatou
s oblohou modrou
i nitkou žlutou
    jako len
Když den si ztmavne
nebo padne splín
povídá jehle
jak se šije mlýn
a jak louka bavlnkou
zeleně lesklou
Slunce chytá do dlaní
Prsty a jehlou
si žena stvoří svět
Svůj sen
    a lásku
noc i svítání...

Květinářka

V záplavě květů které nevoní
vyrábí s citem

křehkou krásu

jak jaro květy jabloní

V něžných prstech

promění touhy zimy

i sny o létu

z papíru

vosku a drátu

do křehkých lístků

do květů

rudých i bílých růží

přelíbezných lilií

Do nich se lásky ukryjí

i štěstí nevěst

smutek smrti

A květinářka na chvíli
když zavře oči uvidí
uprostřed louky léto zas
přestože v oknech třeba
kvete mráz...

Zvonař

Je to vše
pradávným tajemstvím
Kde slunce končí pouť
a kde se ztrácí dým
A jak se rodí zvon
když zvonař
s citem nezměrným
vylopne kov z formy
kouřící se hlíny
Úderem prvním vzápětí
probudí hlas
k stříbrným zvukům
do lahody zpitým
Srdce zvonu zaletí
tím zvukem nad zemí
až k horám vzdáleným
A den je náhle
tolik jiný...

Krajkářka

Drobnými paličkami změní
bělounké nitky
v překrásně křehké krajky
jak ztuhlé dílky pápěří
anebo mořské pěny
A krajka přelíbezně zpívá
od tmy až do červánků
když do ní
nevěsta se přiodívá
Přikrývá štěstí k spánku
Jako by prsty
    měkce pohladily
dobře se usíná
Krajkářka tiše
    radost rozdává
i když jí smutek třeba
    padá do klína...

Malíř

je dobrý kouzelník
který si z poezie
štětce snění
    i barev duhy
    staví
krajinu pohádek
a křehkých iluzí
Takže když obraz spadne
zazvoní zvonky
loretánských dětí
Někdy zpívá
o štěstí
    i bolesti
Když se pak loučí
    rozdává
aby žil do věků
Ne jako ty a já
A to je tedy ten jenž cítí
nesmírnou tíhu života
i přemožení smrti...

Brusič skla

Do plochy průzračné
a křišťalově čisté
vyryl dnes brusič
    první vryp
Jak na člověku
    vráskou
zahraje si čas
A spojí první s druhou
    přidá třetí
Na stáří přidá
    na moudrosti
U skla však
    také na ceně
Vytvoří vzory přeumné
nad nimiž slunce
    zavýskne si

Zahraje do duhové krásy
na plochách vázy
broušené.

Vladimír Kříž
Milostné návraty

Edice Poezie

Předmluva Arif Salichov

Ilustrace Miloš Pečinka

Ilustrace na obálce Peter Holecka / Shutterstock.com

Redakce Petra Kučerová

Vydala Městská knihovna v Praze

Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání

Verze 1.0 z 22. 11. 2024

ISBN 978-80-274-4234-8 (epub)

ISBN 978-80-274-4235-5 (pdf)

ISBN 978-80-274-4236-2 (prc)